

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

IV. Controversa inter Theolog. Tubing. & Cancellarium, cum scripto
resolut. Melancth.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1536.

mis esse Philosophicam; vrgere Melanchthonē officia virtutis & actiones honestas; quod cum Lutheri doctrinā non conueniat. Itaque non expectandum, vt firma sit & stabilis inter vtrumque coniunctio, cum animis de summā rei dissideant.

Melanchthon vinculo professionis impeditur deficere.

Redit Wittenbergā.

Cam. in vita Mel. f. 171

Eius infortunium.

Mel. vit. Mel. p. 337.

IV. Controversia inter Cancellariū & professores facultatis Tubingensis.

Hunc in modum de Melanchthone disceptabatur inter eos, quos ille non agnoscebat iudices, sed vt hostes atque calumniatores auersabatur. Et sanē cupiuiſſet pridem ab horum societate liberari, vt supra ex epistolā quadam ad Camerarium demonstraui-
mus: sed obstabat vinculum professionis, quod Princeps Elector relaxare prorsus noluit. Redijt igitur VVittenbergam ad professionem suam, vbi licet non suspectum se modo plerisq; sed & odiosum esse non ignorabat, nequaquam tamen mutauit sententiam ijs de rebus, in quibus à cæteris in diuersum ibat, vt sæpè diximus. Eodem anno, præterquam quod ab æmulis atque obtrectatoribus ad hunc modum diuexatus fuit, infortunium quoque passus est inopinato casu. Lapsus enim de gradibus, infimam dorsi partem, in quam vertebræ vel spodyli desinunt (os sacrum vocant) grauiter afflixit, perque dies aliquot, magnos sustinuit cruciatus; qui paulatim tamen resederunt.

Paulò post, quam Tubingā discessit, rebus in Academiā constitutis, vt diximus, exorta fuit inter Cancellarium Vniuersitatis Præpositum Tubingensem, & Professores facultatis

facultatum grauis controuersia, de titulis ANNO
 vel gradibus honorum Academicis; qui 1536.
 nisi per Cancellarium, vel quendam ab ipso *Cam. f. 163.*
 constitutum non possunt cuiquam in fa- Cancellarius renuit
 cultatibus decerni. Nam quia plerique de- conferre
 fecerant à religione Catholicâ, veterem do- gradus Lu-
 cendi formam ad Melanchthonis arbitrium theranis.
 immutauerant, Cancellarius potestatem
 conferendi gradus Academicos Professori-
 bus concedere recusauit: Imò cum vrgere-
 tur, indignabundus è ciuitate discessit.
 Postmodum huius rei gratiâ præcipui qui-
 dam ex Academia Professoribus ad eum
 missi fuerunt: Quanquam id frustra fuit,
 cum ipse persisteret in proposito, nec se
 pateretur à sententia dimoueri. Aiebat, Rationes
 discessum esse ab obedientiâ Romanæ Se- eius.
 dis, & à fide Catholicâ, vnaque ab ordine
 docendi tradito per manus à maioribus, &
 priuilegijs Pontificijs confirmato. Itaque
 iura, priuilegia, atque immunitates à Pon-
 tificibus concessas ad ipsos non pertinere,
 nec se promouendi facultatem illis conce-
 dere posse, nisi consulto prius Pontifice,
 ne hanc ipsorum defectionem probare vi-
 deatur.

Professores cum se frustra niti vide- Professores
 rent, factâ de iure Vniuersitatis pro- Lutherani
 testatione, Tubingam reuersi sunt: V- de iure V-
 bi deinde cœptum est consultari, quid niuersitatis
 facto opus esset in hac causâ; quæ va- protestan-
 ria fuit & impedita deliberatio, cum non tur.
 omnes

ANNO omnes idem sentirent. Quia verò Melanch-
1536. thon instituendæ mutationis præcipuus au-
 tor fuerat, hunc putarunt adhibendū in con-
 siliū, & sententiam eius exquirendam. Igi-
 tur res totâ publico Vniuersitatis nomine ad

Melanch- ipsum per scripta fuit: Quæ litteræ Melanch-
thonē con- thonem non nihil sollicitum reddiderunt &
fulunt mu- perplexum. Nouerat priuilegium de confe-
rationis rēdis bonorum gradibus à Pontifice datum;
autorem. nec ignorabat academicos Tubingenses, qui
Cam. p. 164 defecerant à fide maiorum, huiusmodi pri-
 uilegio per rebellionem in Sedem Roma-

Illius ad nam, excidisse. Hæsit igitur, incertus quid in
eosdem re- hoc negotio consuleret. Tandem, re cum a-
sponso. lijs communicatâ, Tubingensibus respondit
 in hanc ferè sententiam.

Summa
litterarum.

Ecclesiam Dei scholas habentem, & con-
 uentus siue collegia eorum, qui bonas artes
 & honestas disciplinas doceant discantque,
 posse adeoque debere auditoribus dare testi-
 monia publica: Quod initio statim velut
 extra controuersiam positum. Hoc ipsum,
 ait, testari consuetudinem publicarum litte-
 rarum, quas formatas nominant. Extare
 quoque decreta quarundam Synodorum, ne
 sacerdotes ulli sine huiusmodi testimonijs
 recipiantur. Itaque & nunc Ecclesiam, quæ
 scholas habeat, & discipulorum cœtus, testi-
 monia dare, vel, quod idem esse iudicat, in
 Theologia promouere posse: Eâ de re pro-
 fus nihil dubitandum. Neq; verò hic dispu-
 tandum, ait, de priuilegijs, vel de iure annu-
 lorum

Eius de
promotio-
nibus Vni-
uersitatis
sententia.

nulorum aureorum. Non opes & voluptates ijs esse quærendas, sed crucem subeundam & ærumnas, qui mittuntur ad prædicandum Euangelium. Huiusmodi promotiones in Theologia fuisse Patrum, Prophetarum, & Apostolorum temporibus, imò & postmodum florentibus Ecclesijs, Alexandrinâ, Antiochenâ, Cæsariensi, longè antequam per Imperatores atque Pontifices aliquid fuerit de Academijs constitutum. Ad reliquas facultates quod attinet, scire se, quæ nunc sint opiniones vsitatae; nec eum esse, qui cupiat mutari præsentis politias, nec rixari velle cum ijs, qui hanc Academicæ politiae formam tueantur. Interim, quod scholarum publicarum status autoritate Pontificiâ atque Imperatoriâ, datis privilegijs confirmentur, eâ trecentorum circiter annorum esse consuetudinem. Favere se honestis moribus; sed arbitrari tamen, ne Parisiensem quidem Academiam initio Pontificum atque Imperatorum decretis fundatam fuisse. Cæterum hanc suam esse sententiam: Vnamquamque Rempublicam, & eum, penes quem summa rerum est, instituere posse collegium aliquod docentium atque discipulorum: Imò ut hoc faciant eos obligari, quorum est fortuna lautior, & opes magnæ. Atque id collegium auditoribus dare testimonium optimo iure posse: nec aliud esse scholasticæ dignitatis gradus, quam huiusmodi testimonia. Quod si forte disputetur de lege generali, eam iam latam esse,

ANNO 1536.

Ab exemplis demonstrat.

Eius de privilegijs responsio.

Ius instituendi collegij cuius Reip. concedit.

ANNO 1536. **Allegat legem Valentin. Imp. de professoribus.** vt scilicet approbati à suis collegijs artes exerceant: Quemadmodum Imperatoris Valentiniani pulcherrima lex testetur de Professoribus. At futuros forsàn ex Iureconsultis & Medicis, qui communi hac Collegij auctoritate nolint esse contenti: Cum his nolle se rixari; quanquã & in Philosophicis studijs, ait, seruari posse gradus decernendis titulis; si tamen omnium artium Magistri & Professores adsint. Certè scholam Atticam diu ante testimonia dedisse, quam ab Imperatoribus hoc sanciendo confirmaretur. Iam verò & considerari causam oportere, cur in Academia Tubingensi facultas conferendorum graduum Professoribus denegetur. Esse

Causam affert denegatorum graduum.

nimirum, qui propagari nolint euangelicam doctrinam; eamque ob causam personis quibusdam & collegijs inimicos esse. Itaq; Principes religionē istam (Lutheranam) amplexos & ciuitates, vt officij sui partes exequantur, honesta instituire debere collegia docentium, discentiumq; bonas litteras & artes. Ea deinde Collegia, vt iam dictum sit, testimonia dare posse: Imò æquum esse, vt id faciant, vel vt docti atque eruditi emineant, honoribus aucti, vel ne rudes per audaciam alijs imponant; ex quo fieri possit, vt iuuentus corrumpatur praua institutione, & falsa serantur dogmata, Ecclesiæque simul & Reip. tranquillitas perturbetur. Cum Iulianus Christianorum filios per editum ad scholas publicas admitti prohiberet,

Ab exēplo Iuliani cōfirmat.

beret, Christianos ipsos peculiare suo- ANNO
 rum cœtus instituisse. Neque verò dicen- 1536.
 dum, quod auditoribus in istis cœtibus te-
 stimonia dare non licuerit. Hæc Me-
 lanchthon, viam monstrans Tubingen-
 bus, vt si Cancellarius Vniuersitatis ob-
 mutatam religionem conferre nolit hono-
 res Academicos, ipsi nihilominus audi-
 toribus suis testimonia (gradus promo-
 tionum) sua, vel Principis autoritate de-
 cernant. Adiunxit vero litteris suis & Lu-
 theri iudicium de quæstione proposi-
 tâ, & Pontani Iureconsulti, testatus
 alios quoque nonnullos istius profes-
 nis in eadem esse sententiâ. Interim cau-
 sam hanc ad Iuridicæ facultatis conci-
 lium in Academiâ VVittenbergenfi re-
 ferre noluit; quod suspectos haberet è
 Iureconsultis nonnullos, qui Ius Pon-
 tificium à Luthero redactum in cineres
 ad scholas publicas reducere conaban-
 tur. Hi enim, quin in consultatione tue-
 rentur iura Pontificis, & contra Tubin-
 genes Academicos suffragia ferrent, mi-
 nimè dubitabat. Itaque non Iuridicæ fa-
 cultatis sententiam sciscitatus est, sed pri-
 uatim quorundam Iureconsultorum, quos
 adhærere nouis opinionibus, & Pontificem
 auersari nouerat. Quod autem in promotio-
 nibus academicis, vel gradibus in Theolo-
 giâ per Collegium scholasticum decretis
 i 2 funda-

Adiungit
 Lutheri &
 Pontani
 I.C. iudiciâ

Iurecon-
 sultos qua-
 re suspe-
 ctos ha-
 buerit.

ANNO
1536. & 37.
Lut. in quo
fundamen-
tū suæ vo-
cationis
posuerit.
Controuer-
sia Tubin-
gensis per
viam iuris
expedita.

fundamentum ponit missionis ad prædican-
dum Euangelium, id à Luthero haufisse vi-
detur, qui non in ordinatione vel consecra-
tione ad sacerdotium, quā à diabolo persua-
sus exhibilauit velut ethnicam, sed in gradu
doctoratus à Carlostadio suscepto, vocatio-
nis suæ basin constituit. Cæterum ad contro-
uersiam Tubingēsium quod attinet, ea post-
modum velut per viam iuris expedita fuit,
atque hoc actum, vt Cancellario, postquam
requisitus esset, officium nō exequente, alius
quidam autoritate Principis ordinariā sub-
stitueretur.

CAPVT XII.

- I. *Conuentus Smalcald. Protestantium, Conci-
lium Pontific. recusantium, cū summa col-
loquij ibidem habiti.*
- II. *Summula doctrinæ Protestantium à Luthe-
ro concepta, cum sententia Mel. de iuris-
dict. Episcop.*
- III. *Hæresis Antinomorum.*
- IV. *Mollities reprehensa & astronomiæ iudicia-
riæ studium Melanchthonis, à Sadoletto in-
dignantibus Lutheran. salutari.*
- V. *Historia Lemnij Poetæ, sub magistratu Aca-
demico Melanchthonis VVittenbergam re-
linquere cogitantis.*

I.

Anno 1537.
Cōuentus
Protestan-
tiū Smal-
caldia.
Camer pag.
197. & seq.

ANNO sequente 1537. Protestantes Smal-
caldia conuenerunt, adductis secū, aut
vocatis magno numero cōcionatoribus, sci-
licet, vt eodē loco Comitiam simul & synodū
habe-